

**UCHWAŁA NR XIII/105/19
RADY GMINY W BĘDZINIE**

z dnia 29 listopada 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Będzino na lata 2020-2022

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506, poz. 1309, poz. 1696, poz. 1815) i art. 176 pkt.1 i art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn.zm.), **Rada Gminy w Będzinie uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Będzino na lata 2020-2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Będzino.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
w Będzinie

Barbara Grudzień

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE BĘDZINO NA LATA 2020-2022**

GMINA BĘDZINO

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Regulacje prawne	3
3. Diagnoza społeczna	4
4. Analiza SWOT - wsparcie rodziny	10
4.1 Mocne strony.....	10
4.2 Słabe strony.....	10
4.3 Szanse.....	10
4.4 Zagrożenia.....	11
5. Cel Główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022.....	11
6. Cele szczegółowe.....	11
7. Zadania w zakresie wspierania rodziny.....	11
8. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.....	13
9. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 z terenu Gminy Będzino	13
10. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Będzino.....	13
11. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022	13
12. Monitoring Gminnego Wspierania Rodziny na lata 2020-2022	14
13. Spodziewane efekty realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022	14
14. Możliwe zagrożenia, które ograniczą lub uniemożliwią osiągnięcie założonych efektów Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022	14

1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Będzino na lata 2020-2022 jest programem służącym wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

2. Regulacje prawne

Opracowanie Programu i jego wdrażanie odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019r. Poz.506, poz. 1309, poz. 1696, poz. 1815 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019 r. poz. 473 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2019r. poz. 730),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. Z 2019 r. Poz. 2277 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz.U. z 2019 r. poz. 1481 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 670 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 217 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1878 z późn.zm.)

3.Diagnoza społeczna

Diagnoza sytuacji rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie:

Gmina Będzino to bardzo ciekawy zakątek woj. zachodniopomorskiego. Położona w północno - wschodniej jego części oraz północno - zachodniej części powiatu koszalińskiego, przy drodze krajowej E -11. Graniczy z następującymi gminami: Ustronie Morskie i Dygowo od zachodu, od wschodu Koszalin, od południa Karlino i Biesiekierz i od północy Mielno. Gmina rozlokowana jest w pasie Wybrzeża Bałtyckiego, obrębie wybrzeża Słowińskiego, z przyległą od południa Równiną Białogardzką. Mimo tego, że posiada tylko 4,5 kilometra bezpośredniego dostępu do morza Bałtyckiego, to stanowi gminę nadmorską z ogromnymi możliwościami rozwoju turystyki agroturystyki. Powierzchnia gminy wynosi 16 619 ha. W skład gminy wchodzi 24 sołectwa oraz 43 miejscowości. Gminę zamieszkuje około 8532 mieszkańców. Waleami regionu są bogactwo przyrody, różnorodność krajobrazu oraz szereg zabytków, takich jak pałace, pomniki przyrody czy kościoły. Gmina Będzino to region inwestycji, rozwoju rolnictwa i infrastruktury, nowych osiedli mieszkaniowych jak i dużych możliwości zarobkowych. Gmina Będzino ma przede wszystkim charakter rolniczy, chociaż w ostatnich latach rozwija się również turystyka, zwłaszcza oparta na działalności gospodarstw agroturystycznych.

Głównym problemem z jakim borykają się mieszkańcy gminy Będzino jest bezrobocie. Pozostawanie bez pracy powoduje ubożenie rodzin i bardzo często jest przyczyną powstania szeregu dysfunkcji (alkoholizm, przemoc, poczucie bezsilności).

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców, a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
2. występuje problemem wykorzystywania seksualnego czyli taki w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna)
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń,

jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Pracownicy socjalni jak i również asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie odzwierciedla poniższa tabela.

Powody trudnej sytuacji życiowej	2017 rok		2018 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	121	292	110	240
Bezdomność	7	10	13	15
Potrzeba ochrony macierzyństwa	56	257	42	202
w tym : wielodzietność	32	174	26	145
Bezrobocie	286	696	255	614
Niepełnosprawność	42	55	49	67
Długotrwała lub ciężka choroba	89	182	77	147
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10	26	19	47
Alkoholizm	71	95	73	101

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	2017 rok		2018 rok	
	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	866	1036	719	869
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania)	3	10	1	4
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych (zasilek stały, zasilek okresowy, zasilek celowy i specjalny zasilek celowy,	571	1291	468	1002
pomoc przyznana w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”)	295	582	251	515

źródło: opracowania własne MPiPS-03

Jak wynika z powyższej analizy główną przyczyną złego funkcjonowania rodzin jest ubóstwo, które jest następstwem bezrobocia

oraz takich czynników dysfunkcyjnych jak: przemoc w rodzinie, alkoholizm, niepełnosprawność i długotrwała choroba. Wskazane powyżej dysfunkcje bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż w dużej mierze dotyczy najmłodszych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Asystent rodziny podejmuje działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie zatrudnia 1. asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, jak i również liczbę rodzin z którymi asystent zakończył współpracę w latach 2017- 2018

	2017	2018
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	13	14
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończy współpracę - z tego:	3	3
ze względu na osiągnięcie celów	3	3
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	-	-
ze względu na zmianę miejsca zamieszkania (poza teren gminy Będzino)	-	1
ze względu na ustanie sądowego zobowiązania rodziny do współpracy z asystentem	-	-

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno - socjalnym, opiekuńczo - wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań. W 2018 roku w przypadku trzech rodzin ustała forma wsparcia w postaci asystenta rodziny. Nastąpiło to na skutek działań asystenta, które doprowadziły do wypracowania i utrwalenia zachowań mających wpływ na poprawę funkcjonowania rodziny jak również wzmocnienia więzi rodzinnych. Wspólnie podjęte działania przyczyniły się do tego, że rodziny zdobyły umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych. W tych przypadkach asystent rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej monitorował funkcjonowanie rodziny (wizyty asystenta w rodzinie odbywały się dwa razy w miesiącu). W przypadku jednej rodziny rodzin zakończenie współpracy było spowodowane zmianą miejsca zamieszkania.

Problem przemocy dotyka rodziny zamieszkujące na terenie gminy Będzino niezależnie od wykształcenia, statusu ekonomicznego czy też wykonywanego zawodu. Dlatego tak trudne jest podejmowanie działań mających na celu zdiagnozowanie problemu, jak również tych, które mają na celu zatrzymanie przemocy. Dodatkowym utrudnieniem w realizacji zadań jest brak współpracy rodzin w zakresie przezwyciężenia kryzysu, a także problem uzależnienia od alkoholu. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie w ramach prac grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w Będzinie. To na spotkaniach grupy

robotniczej przedstawiciele: Policji, oświaty, ośrodka pomocy, ochrony zdrowia wspólnie z osobą, która jest dotknięta przemocą w rodzinie opracowują indywidualny plan pomocy. Działania podejmowane są także wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny w Będzinie został powołany przez Wójta Gminy Będzino do jego głównych celów należy;

1. budowanie lokalnego systemu opieki i wsparcia dla rodziny i dziecka zgodnie z zapisami Ustawy;
2. zsynchronizowanie i wypracowanie standardów współpracy przedstawicieli różnych grup zawodowych i społecznych pracujących i zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
3. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Tabela przedstawia działania podejmowane w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty w latach 2017- 2018

Wyszczególnienie	2017	2018
Liczba NK A	8	16
Liczba NK C	8	16
Liczba NK D	5	14
Wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny	5	5
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	-	-
Liczba odebranych dzieci na podst. art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	-	-
Zakończenie procedury NK A - ustanie przemocy	6	13
Liczba osób umieszczonych w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	3	-

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji”. Powyższe prawo zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 72 ust 2 jest zapisane „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie:

1. rodzinnej
2. instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo - wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo wychowawczych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci pochodzących z terenu gminy Będzino.

Piecza zastępcza		
	2017	2018
Liczba dzieci z terenu gminy Będzino umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (po raz pierwszy)	1	-
Liczba dzieci z terenu gminy Będzino umieszczonych w rodzinach zastępczych (po raz pierwszy)	2	1
Liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu koszalińskiego w których zostały umieszczone dzieci z Gminy Będzino	13	12
Ogólna liczba dzieci z terenu gminy Będzino przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu koszalińskiego i innych powiatów (bez względu na okres umieszczenia)	2	1
Ogólna liczba dzieci z terenu gminy Będzino, która z placówek powróciła do rodziny biologicznej	-	1
Ogólna liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (bez względu na okres umieszczenia) na terenie powiatu koszalińskiego i innych powiatów	23	20
Ogólna liczba dzieci z terenu gminy Będzino, która z rodziny zastępczej powróciła do rodziny biologicznej	2	3

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodziny w Koszalinie

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki kształtują się na poziomie 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej i tym samym gmina Będzino została zobligowana do częściowego ponoszenia kosztów związanych z ich pobytem w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina Będzino zobowiązana jest do ponoszenia odpłatności			
2017		2018	
rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo - wychowawcze	rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo - wychowawcze
23	2	20	1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Będzinie

Z powyższych analiz wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie funkcjonowania tut. ośrodka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. W ramach tego programu funkcjonuje Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci - do 18-go roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności na czas jego trwania. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie. W roku 2018 Kartę Dużej Rodziny otrzymało 47 osób, które zamieszkiwały w 12 rodzinach.

KARTA DUŻEJ RODZINY		
Wyszczególnienie	2017	2018
Liczba rodzin	2	12
Liczba osób (ogółem) z tego:	13	47
Rodzice	4	18
Dzieci	9	29
Partnerzy Karty Dużej Rodziny	m.in. Multikino, Orlen, Empik, PZU, PKP, Lidl	m.in. Multikino, Orlen, Empik, PZU, PKP, Lidl

źródło: opracowanie na podstawie własnych danych

Z dniem 1 stycznia 2017 r weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”- przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, np.: zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia

dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada także, że rodziny uprawnione mogą zostać objęte pomocą asystentów rodziny, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem będzie: wsparcie i towarzyszenie emocjonalne, zapoznanie kobiety w ciąży i rodziny z Informatorem „Uprawnienia w ramach ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” dotyczącym możliwości wsparcia, opracowanie wspólnie z kobietą i rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia, koordynacja poradnictwa i wsparcia dla kobiet i rodziny, występowanie do podmiotów w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia (na żądanie i na podstawie pisemnego upoważnienia). Trudno jest jednoznacznie określić liczbę rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia, niezbędne zasoby kadrowe i koszty realizacji zadania. Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych co na pewno przyczyni się do rozwijania kierunku różnych form pomocowych.

4. Analiza SWOT - wsparcie rodziny

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths - mocne strony, Weaknesses - słabe strony, Opportunities - szanse, Threats - zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Gminie Będzino.

4.1 Mocne strony:

- a. dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;
- b. znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluceniem społecznym;
- c. dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- d. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- e. kampanie społeczne promujące rodzicielstwo;
- f. zatrudnienie asystenta rodziny w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy;
- g. liczne oddziaływania profilaktyczne prowadzone w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Będzino

4.2 Słabe strony:

- a. bezradność i niskie kwalifikacje opiekuńczo - wychowawcze rodziców;
- b. niewystarczająca ilość lokali chronionych/ mieszkań socjalnych;
- c. niekorzystne prognozy demograficzne;
- d. daje się zauważyć zjawisko wyuczonej dziedzicznej bezradności rodzin korzystających z pomocy społecznej

4.3 Szanse:

- a. możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników GOPS w Będzinie;
- b. aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych;
- c. dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami;
- d. wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczej przez rodziców;
- e. wzrost umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia;
- f. możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań

4.4 Zagrożenia:

- a. nasilenie negatywnych zjawisk: alkohol, narkotyki i inne środki odurzające;
- b. negatywne wzorce zachowań społecznych;
- c. bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- d. wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży;
- e. rosnące zapotrzebowanie na udzielania wsparcia osobom starszym (zjawisko starzenia się społeczeństwa) i niepełnosprawnym;
- f. wypalenie zawodowe pracowników

5. Cel główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

„Wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych”.

6. Cele szczegółowe

1. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym, aby mogły pełnić właściwe funkcje opiekuńczo - wychowawcze wobec dzieci.
2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych jak i rodzinie , w której u dziecka zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
3. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
4. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych szeroko rozumianej kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie.
5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

7. Zadania w zakresie wspierania rodziny

L.p.	Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Zapewnienie wsparcia i pomocy asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych wobec dzieci.	GOPS	lata 2020-2022
2.	Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc	GOPS	lata 2020-2022
3.	Współpraca z kuratorami sądowymi, policją w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	GOPS , Urząd Gminy	lata 2020-2022
4.	Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np.	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna	lata 2020-2022

	podjęcie terapii i leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej	Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
5.	Dążenie do reintegracji rodzin, pomoc rodzinie z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki oświatowe, PCPR w Koszalinie	lata 2020-2022
6	Utworzenie placówki wsparcia dziennego i zapewnienie w niej miejsc dla wszystkich potrzebujących dzieci	GOPS, Urząd Gminy	lata 2020- 2022
7	Wsparcie dla rodzin posiadających trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (np. stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe, pomoc przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej, świadczenia rodzinne)	GOPS, Urząd Gminy	lata 2020-2022
8	Objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci	GOPS, Urząd Gminy	lata 2020-2022
9	Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą	GOPS	lata 2020-2022
10	Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej, rodzinnym domu dziecka	GOPS, Urząd Gminy	lata 2020-2022
11	Kierowanie osób uzależnionych na leczenie	GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	lata 2020-2022
12	Kierowanie dzieci na obozy i kolonie	Kuratorium Oświaty Szczecin, GOPS	lata 2020-2022
13	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej	GOPS, Kuratorzy społeczni	lata 2020-2022
14	Dążenie do reintegracji rodziny poprzez pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny	GOPS, PCPR-y, Kuratorzy społeczni	lata 2020-2022
15	Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej	Sąd Rejonowy w Koszalinie, Kuratorzy zawodowi i społeczni , GOPS, PCPR-y, Placówki oświatowe	lata 2020-2022

8. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 -2022 mogą być środki finansowe pochodzące:

- z budżetu gminy,
- z budżetu państwa,
- ze środków unijnych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

9. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 z terenu gminy Będzino

1. Rodziny z terenu gminy Będzino ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym jak i również rodzin, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
2. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.

10. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie gminy Będzino

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie,
2. Zespół Interdyscyplinarny powołany przez Wójta Gminy Będzino,
3. Policja - Zespół Dzielnicy,
4. Urząd Gminy w Będzinie,
5. Gminny Ośrodek Kultury w Będzinie,
6. Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z Punktem Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi,
7. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Będzinie,
8. Szkoła Podstawowa im. Kard. Ignacego Jerza w Tymieniu,
9. Szkoła Podstawowa w Dobrzycy,
10. Szkoła Podstawowa im. Ludzi Morza w Mścicach,
11. Szkoła Podstawowa w Będzinie z siedzibą w Leknie,
12. Przedszkole Samorządowe "Promyki Bałtyku" w Mścicach,
13. Przedszkole Samorządowe w Będzinie,
14. Wiejski Dom Kultury w Dobrzycy,
15. Dom Ludowy w Tymieniu,
16. Gminna Biblioteka Publiczna z filią w Tymieniu i Dobrzycy.

11. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie przy współpracy:

- Asystenta rodziny
- Pracowników socjalnych
- Zespołu Interdyscyplinarnego

- Policji
- Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie
- Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego
- Organizacji pozarządowych
- Placówek oświatowych i kulturalnych

W realizacji swoich działań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet.

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

12. Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Monitoring programu będzie odbywał się poprzez coroczną ocenę realizacji zadań. Sprawozdanie z realizacji Programu i osiągniętych efektów będzie integralną częścią rocznego sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie.

13. Spodziewane efekty realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi,
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych powrotu do rodzin biologicznych, poprzez przywrócenie im prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

14. Możliwe zagrożenia, które ograniczą lub uniemożliwią osiągnięcie założonych efektów Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Będzino na lata 2020-2022

1. Niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku.
2. Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentom rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, radcę prawnego), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny. Należy mieć świadomość, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację.

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1111 z późn.zm) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny. Opracowany program Wspierania Rodziny dla Gminy Będzino na lata 2020-2022 jest propozycją kierunków działań pomocowych prowadzonych przez Gminę Będzino na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Działania te mają na celu umocnienie pozycji rodzin w społeczeństwie i umożliwienie pozostawienia dzieci w środowisku naturalnym jakim jest rodzina.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.